ئاژانسی موتەڵع بڕیارەکانی ئەنجومەنی وەزیران لەدانیشتنی ئەمڕۆدا بڵاودەکاتەوە

لە میانی دانیشتنی ئاسایی خۆیدا، ئەمڕۆ سێشەممە، ئەنجومەنی وەزیران کۆمەڵێک بڕیاری دەرکرد، لەوانە پەسەندکردنی کۆنتڕۆڵەکانی ڕێکخستنەوەی مامەڵەی قەوارە سودمەندەکان بە نوسراوی گەرەنتی کە لە بەرژەوەندی ئەوان دەرچووە، هەروەها پابەندکردنی وەزارەتی دارایی بە پێدانی ئەو پارەی شایسته‌ به‌ بانکی بازرگانی عێراق به‌هۆی هەرێمی کوردستانەوە.

نووسینگەی ڕاگەیاندنی سەرۆک وەزیران لە ڕاگەیەندراوێکدا بڵاویکردەوە,, ئەمڕۆ سێشەممە، محەمەد شیاع سودانی، سەرۆکی ئه‌نجوومه‌نی وەزیران، سەرۆکایەتیی دوانزەهەمین دانیشتنی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیرانی کرد، کە تیایدا دۆخی گشتی لە وڵات گفتوگۆی لەسەر کرا، و گرنگترین پرسه‌ ئابووری وخزمەتگوزارییەکان پێداچوونەوەیان بۆ کرا، هه‌روه‌ها گفتوگۆکرا لەسەر ئەو پرسانەی کە لە بەرنامەی کاردان و بڕیاری پێویست له‌سه‌ر دران.

ناوبراو ڕایگەیاند کە لە بواری وزەدا ئەنجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە داوە:

1. ڕەزامەندی بۆ ڕێگەدان بە وەزیری دارایی، یان هەرکەسێک کە دەسەڵاتی پێبدات، بۆ واژۆکردنی هەموارکردنەوەی ڕێککەوتننامەی قەرز لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان بۆ دابینکردنی دارایی پڕۆژەی نۆژەنکردنەوەی وێستگەی بابلی 400 ک .ڤ، کە بە قەرزی سویدی لەگەڵ بانکی جەی پی ئێم پارەدار دەکرێت.

2. پەسەندکردنی مەرجەکانی دارایی بۆ قەرزەکە بەپێی نووسراوی وەزارەتی دارایی لە بەرواری 25ی شوباتی 2024.

ئاماژەی بەوەشکرد، بە پشتبەستن بە ئەولەویەتەکانی حکومەت، کە تیشکیان خستە سەر چاکسازیی ئیداری، ئەنجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە دا:

1- پەسەندکردنی کۆنتڕۆڵەکانی ڕێکخستنی ما□□□ی قەوارە سودمەندەکان بە نامەی گەرەنتی کە لە بەرژەوەندی ئەوان دەرچووو، بە لەبەرچاوگرتنی تێبینیەکانی ئەنجومەنی وەزاری بۆ ئابووری کە بە نووسراوەکەی لە بەرواری 14ی 1ی 2024 پشتڕاستکراوەتەوە، کە هەموارکردنەوەی مادەی (17)ی بەپێی ئەوەی لە یاداشتنامەی فه‌رمانگه‌ی یاسایی سکرتاریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران، لە رێکه‌وتی١٤ی ئازاری ٢٠٢٣ هاتووه‌.

2- ڕەزامەندی لەسەر وەرگرتنی چه‌کێکی په‌سه‌ندکراو و بڕوانامەدار یان نامەی گەرەنتی، بە لەبەرچاوگرتنی ماوەی کارابوونی چه‌کی په‌سه‌ندکراو، و لایەنی سودمەند دەبێت پێش تەواوبوونی تازەی بکاتەوە تاوەکو پێویستیەکەی نەماوە، بەپێی ڕێساکان.

هه‌روه‌ها لە چوارچێوەی ڕێکاره‌کانی چاکسازیی دارایی و بانکیدا، ئەنجومەن بڕیارێکی دەرکرد وەزارەتی دارایی فیدراڵی پابەندکرد بە خەرجکردنی باجەکانی بانکی بازرگانی عێراق/TBI، کە لە هەرێمی کوردستانی عێراقەوە دەبێ بدرێت، بە قیستی ساڵانەی مانگانە بۆ ساڵانی (٢٠٢٣، ٢٠٢٤) بە ڕێژەی (٦٣٦) مليار دينار بۆ هەر ساڵێک، لە تەرخانکراوەکان دەبڕدرێت.هەرێم بۆ ساڵی ٢٠٢٤، بۆ ئەوەی دواتر لێببڕدرێت.

ڕوونیشیکردەوە، لە دانیشتنەکەدا پەسەندکردنی ڕاسپاردەکان کرا سەبارەت بە ڕێکارەکانی یەکلاکردنەوەی داواکارییەکانی دەرەوە، بەپێی بڕیارنامەکانی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە 28ی ساڵی 2014 و 48ی ساڵی 2018، بەم شێوەیەی خوارەوە:

1. هەموارکردنەوەی بڕگەکانی (1 و 2)ی بڕیارنامەی 28ی ئەنجومەنی وەزیرانی ساڵی 2014 بەم شێوەیەی خوارەوە:

ئە. بڕگەی (1) هەموار بکرێتەوە بۆ ئەوەی ببێتە: دەسەڵاتدان بەو وەزارەت و قەوارانەی کە پەیوەندییان بە وەزارەتەکەوە نییە کە دەسەڵاتی دانوستانیان لەگەڵ کۆمپانیا قەرزدەرەکان هەیە کە بڕیاری کۆتایی دادگایان هەیە، و دەستیان بەسەر پارەی دامەزراوە حکومییەکانی عێراقدا گرتووە لە دەرەوەی وڵات، یان دەستیان بەسەردا نەگرتووە لەیەکلاییکردنەوەی ڕەزامەندی، بە ڕێژەیەکی کەمتر لە سەرەکی قەرزەکە بەبێ سوود، لە کاتێکدا کە ئیمتیاز دەدات بە گرێبەستکردن لەگەڵ وەزارەتەکانی دەوڵەت لە یەکێک لە پڕۆژە حکومییەکان یان گرێبەستەکاندا لە بەرامبەر ئەوەی لایەنی قەرزدەر تەواوی بڕی قەرزەکە و بەرژەوەندییەکانی دابەزێنێت، و پووچەڵکردنەوەی ئەو داوایەی کە تۆمارکراوە.

ب. هەموارکردنەوەی بڕگەی (2) بە خوێندنەوە: لیژنەکانی دانوستان و دانوستان لەلایەن لایەنە پەیوەندیدارەکانەوە بە سەرپەرشتی وەزارەتی داد بەڕێوەدەچن. تایبەتە بە بەدواداچوون بۆ داوای یاسایی بیانی و هەر کەیسێک بە تاک دەخرێتە بەردەم ئەنجومەنی وەزیران بۆ پەسەندکردنی.

ج. بەردەوامی جێبەجێکردنی بڕیارنامەی ژمارە ٤٨ی کابینەی ٢٠١٨.

2. بۆ لەبەرچاوگرتنی بۆچوونی بەشی یاسایی لە ئەمینداریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران.

لە ڕاگەیەندراوەکەدا هاتووە کە دانیشتنەکە پەسەندکردنی ئەمانەی خوارەوەی لەخۆگرتبوو:

یەکەم: هەڵوەشاندنەوەی ڕاسپاردەکانی شەشەمین کۆبوونەوەی ڕێککەوتنی چوارچێوەی چینی کە بە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (24006 ساڵی 2024) دەرچووە.

دووەم: هەڵوەشاندنەوەی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (24059 ساڵی 2024) سەبارەت بە تەواوکردنی کۆگای نوێی ناسریە و بینای قوتابخانە مەدلەکان، کە لەلایەن ڕێکەوتنی چینییەوە پارەی بۆ دابینکراوە.

سێیەم: پەسەندکردنی ئەو پڕۆژانەی کە بە بڕیاری (24130ی ساڵی 2023ی ئەنجومەنی وەزیران) پەسەند کراون، بە تەرخانکردنی ساڵانە بڕی (7059) ملیار دینار، لەبری (7137) ملیار دینار، کە واژۆی لیژنەکەی لەسەرە.

ئاماژەی بەوەشکرد، لەماوەی دانیشتنەکەدا دەنگ لەسەر ئەمانەی خوارەوە دراوە:

1. سڕینەوەی پڕۆژەی (دروستکردنی یاریگایەکی نێودەوڵەتی لە سەنتەری پارێزگای نەینەوا بە تێچووی (22,813,000,000 دینار)، بە پشتبەستن بەو ڕاپۆرتە تەکنیکیانەی لەلایەن فەرمانگەی ڕاوێژکارییەوە دەرچووە، سەر بە کۆلێژی ئەندازیاری لە زانکۆی المستەنسریە، کە… لەخۆدەگرێت ڕاسپاردەی لابردنی پێکهاتەکە بەتەواوی لەگەڵ بناغەکان، هەروەها ڕاسپاردەی دەستەی ڕاوێژکاری/ ڕاوێژکاری پارێزگار بە کاروباری تەکنیکی، پەسەندکردنی ڕای فەرمانگەی ڕاوێژکاری زانکۆی المستەنسریە، بە ڕووخاندن و لابردنی تەواوەتی بناغەکان ، بە لەبەرچاوگرتنی ئەو بڕە پارەیەی کە لە پرۆژەی پێشوودا خەرج کراوە و بۆی تەواوکردنی کارەکان، هەروەها گواستنەوەی بڕە پارەی دانراوەکان بە سەر حسابی پڕۆژەکە دوای سڕینەوەی، بەپێی ئەو کۆنتڕۆڵ و ڕێنماییانەی کە لە وەزارەتی پلاندانان دەرچووە.

2. بە لەبەرچاوگرتنی داواکاری بە خستنەڕووی پڕۆژەی دامەزراندنی یاریگای ناوەندی نەینەوا لەگەڵ هۆڵێکی وەرزشی داخراو لە لای ڕاستی موسڵ بەشێوەیەکی کلیل بەدەست، لە چوارچێوەی پڕۆژەکانی پارێزگا بۆ ساڵی 2023 (هەموارکراوی خشتەی E) کە لە بودجەی گشتی فیدراڵیدا دیاری کراوە یاسای (13ی ساڵی 2023)، بە کۆی گشتی بڕی (36,200.000,000 دینار) دوای تەواوکردنی سەرجەم مەرجە پەیوەندیدارەکانی لیستکردن.

3. پارێزگاری نەینەوا بەرپرسیارێتی تەواو لە ئەستۆ دەگرێت لە ڕاستی و دروستی ئەو زانیاریانەی کە ئاراستەی وەزارەتی پلاندانان دەکرێن.

لە ڕاگەیەندراوەکەی نووسینگەی ڕاگەیاندن هاتووە" سەبارەت بەو گرێبەستەی لەگەڵ کۆمپانیای تەرماشی تورکی بۆ پڕۆژەی بینای قوتابخانەکان ئەنجامدراوە، ئەنجومەن بڕیارێکی دەرکرد کە پەسەندکردنی نوسراوی گەڕەنتی پەسەندکرد کە پێشتر پێشکەشی وەزارەتی پیشەسازی و کانزاکان کرابوو، بە هەمان گرێبەست لە دەرەوەی پلاتفۆرمی ئەلیکترۆنی بە نامەی گەڕەنتی، تاوەکو کۆمپانیاکە نەختینەیی دارایی هەیە کە توانای گەڕاندنەوەی نامەی گەڕەنتی، لەناو پلاتفۆرمی ئەلیکترۆنیدا.

ڕوونیشی کردەوە، ئەنجومەن بڕیارێکی دەرکرد بە پەسەندکردنی گرێبەستی وەزارەتی دارایی لەگەڵ فەرمانگەی ڕاوێژکاری زانستی لە وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی/زانکۆی بەغدا/کۆلێژی زانست. بۆ تەواوکردنی سیستەمی مۆدێرنکردنی سیستەمی بەڕێوەبردنی دارایی گشتی (IFMIS)، وەک ئیستسنایەک لە ڕێنماییەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومییەکان (2 لە ساڵی 2014).

هەشداریشیدا لەوەی فرۆشتنی پارچە زەوییە نیشتەجێبوونەکان کە لە موڵکی ژمارە (45373 تا 49551ز/21 حەیدەرییە) دەست پێدەکات، ڕەزامەندی لەسەر دراوە بە فرۆشتن، کە دەکاتە (4176) پارچە زەوی، جیاکراوەتەوە لە ڕووبەری ئەو دوو پارچە زەوییەی ژمارەیان پێدراوە (42062/1 و 42063/1)، ناحیەی (21) حەیدەرییە.بە فەرمانبەرانی ئەمینداریەتی گشتی مەزاری پیرۆزی حسێن، وەک ئیستسنای ڕێکارەکانی پێشکەشکردنی داواکاری گشتی، و لەسەر بنەمای بڕگەکانی یاسای فرۆشتن و کرێی پارەی دەوڵەتی ژمارە (۲۱)ی ساڵی ۲۰۱۳، وەک هەموار کراوە، و گۆڕینی بۆ سیستەمی تیروپشک، بەپێی کۆنترۆڵی ئەو کەسانەی کە سودمەند نین لە بڕیارنامەی (۲۰ی ساڵی ۲۰۱۹)ی ئەنجومەنی وەزیران. 4 و 15/یەکەم/A) لە یاسای پێشوودا سەبارەت بە فرۆشتن و بەکرێدانی پارەی دەوڵەت.

ئاماژەی بەوەشکرد، لە چوارچێوەی ڕێکخستنی کاری سەندیکاکان، ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزاری بە گەشەپێدانی مرۆیی (24004B) بۆ ساڵی 2024 پەسەندکرا؛ کە بریتییە لە پابەندکردنی سەندیکای ئەندازیاران بە چارەسەرکردنی پرسی تۆمارکردنی کۆلێژ و بەشەکانی ئەندازیاری و باوەڕپێکردنیان لەگەڵ سەندیکای ئەندازیاران.

هه روه ها ڕایگه یاند که ئه نجومه ن ڕازی بووه به ڕێگه پێدان به به ڕێوه به ری گشتی ده سه ڵاتی گشتی باج بۆ دانوستاندن و ده ستپێکردنی پرۆژه یه کی ڕێککه وتن بۆ خۆپاراستن له دوو باج و ڕێگریکردن له خۆدزینه وه له باجه ی سپێنراو به سه ر داهات و سه رمایه له نێوان حکوومه تی کۆماری عێراق و حکومەتی کۆماری لاتڤیا، بە پشتبەستن بە بڕگەکانی دەستوور، و بە دەسەڵاتدان بە وەزیری دارایی دەسەڵاتی دانوستان و واژۆکردنی کۆتایی پڕۆژەی سەرەوەی هەیە.

لە کۆتایی بەیاننامەکەدا ئاماژە بە دانیشتنی ئەنجومەنی وەزیران کرا کە هاوکات پەسەندکردنی ڕەشنووسی یاسای پەسەندکردنی ڕێکەوتنی خزمەتگوزارییە ئاسمانییەکانی کۆماری عێراق بوو لە نێوان حکومەتی کۆماری عێراق و حکومەتی کۆماری ئازەربێجان، وڕەوانەکردنی بە ئەنجومەنی نوێنەران، بە پشتبەستن بە بڕگەکانی دەستوور.